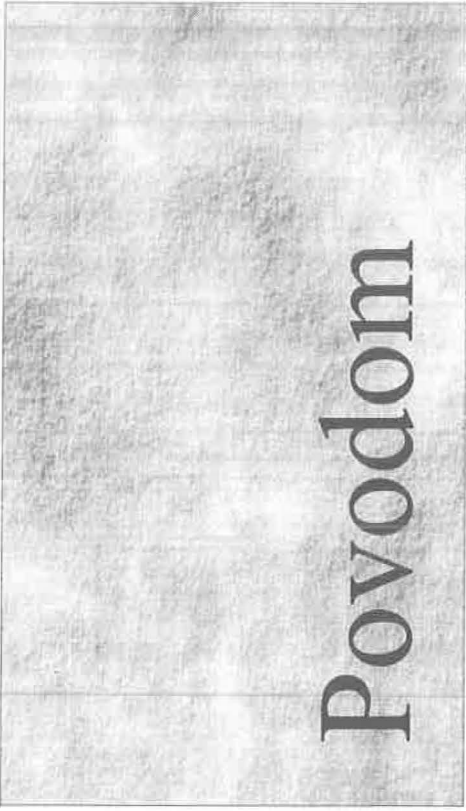

Povodom

Omer HAMZIĆ

Povodom nekih dilema o sudbini Bosne i Bošnjaka u Drugom svjetskom ratu

(Uvodne napomene)

Pojačano zanimanje šire javnosti za historijsku poziciju Bosne i Bošnjaka u Drugom svjetskom ratu primjećuje se nakon velikih društvenih promjena i izvršene agresije na BiH, u kojoj su Bošnjaci doživjeli daleko veća stradanja, genocid i istrebljenje nego u Drugom svjetskom ratu. Povlače se historijske paralele između minolog rata za BiH i naših saznanja o događajima u Drugom svjetskom ratu, otkrivaju se bolne istine i zablude, ruše se poluvjekovni mitovi, veličine i legende.

Kao mjehuri od sapunice raspršili su se historijski stereotipi o slobodarskim partizanskim krajevima i planinama kao što su bili Ozren, Majevica, Konjuh, Kozara, Romanija, Krajina - koje su se preko noći pretvorile u najžešća antibosanska i antibošnjačka legla pod znakom kokarde. Je li moguće da su sinovi i unuci nekadašnjih partizana tako brzo odbacili petokraku i tako žestoko krenuli na svoje komšije, drugove i prijatelje... Pokazalo se, nažalost, da je njihova tzv. partizanska prošlost u globalu bila samo dim i magla, poslijeratna komunistička laž u funkciji "zaborava zbog ljepše budućnosti", začinjena ideološkim floskulama koje su u suštini izjednačavale krivicu dželata i žrtve.

Stoga nije ni čudo što se danas period Drugog svjetskog rata i učešće Bošnjaka muslimana u svim njegovim fazama (i da kažemo na svim njegovim stranama) tretira i pokazuje u potpuno drugačijem kontestu nego ranije, ali

Omer HAMZIĆ:
Povodom nekih dilema o sudbini
Bosne i Bošnjaka u Drugom svjetskom
ratu

Prof. dr. Omer IBRAHIMAGIĆ:
Jesu li Bošnjaci u Drugom svjetskom
ratu bili na pravoj strani

nerijetko, nažalost, opet u funkciji dnevne politike i vladajuće ideologije. Negdje više, negdje manje, u potpunosti se negira učešće i doprinos Bošnjaka u borbi protiv fašizma na ovim prostorima. Na djelu je, naime, potpuno pogrešna revizija tog historijskog perioda. Od potpunog minimiziranja učešća Bošnjaka u formacijama koje su se borile na strani antihitlerovske koalicije pa do nekritičkog veličanja i iskrivljavanja njihovog učešća u proustaškim, njemačkim i drugim formacijama, kao što su bile razne seoske i regionalne milicije koje su branile svoj prostor od četnika.

Razvijanje svijesti kod jednog broja Bošnjaka da je učešće Bošnjaka u partizanskim jedinicama bila greška, ima za posljedicu u nekim gradovima zapuštanje i uklanjanje spomenika iz NOB-a, "protjerivanje" imena Bošnjaka partizana sa škola, uklanjanje naziva ulica sa njihovim imenima ili imenima njihovih jedinica, te potpuno negiranje historijskog značaja nekih važnih datuma iz perioda Drugog svjetskog rata kao što je 27.7.1941., 25.11.1943., 9.5.1945. godine, te datumi konačnog istjerivanja fašističkih formacija iz pojedinih mjesta i gradova koji su proglašavani kao dani njihovog oslobođanja.

Na činjenici da su tzv. ustanička partizanska područja u onom ratu bila najžešća četnička uporišta u najnovijoj agresiji na BiH, stavlja se znak jednakosti između Narodnooslobodilačkog (partizanskog) i četničkog (velikosrpskog) pokreta i stvara svijest da su partizani, tj. komunisti i četnici bili jedno te isto - što su i sada. Na djelu je opet najgrublje politiziranje historije kojom se zamagljuju činjenice. Time se, nažalost, bošnjački narod ponovo dijeli na dvije oštro suprotstavljene grupe. Dok jedni glorifikuju partizansku borbu i učešće Bošnjaka u njoj, drugi bi najradije sve

to pobrisali "gumicom" i zauvijek predali zaboravu. Dijele se, dakle, po vještački stvorenim šemama, i bolnim šavovima, nekritičkim historijskim paralelama i projiciraju prošlost na sadašnje aktuelne političke događaje, s ciljem da nađu opravdanje za vlastite promašaje i gluposti. Na to nasjedaju obično neobaviješteni i historijski nepismeni ljudi, a takvi su u većini.

Sve to, naravno, šteti jedinstvu bošnjačkog naroda.

Stoga je važno što prije razjasniti jesu li Bošnjaci, koji su se u Drugom svjetskom ratu borili pod petokrakom, bili patriote i na pravu stranu ili su bili izdajnici vjere i naroda. Dok se to ne razjasni, ne bi trebalo njihova imena brisati sa škola i naziva ulica (kao što je u Gračanici već urađeno sa imenima Adema Alića, Hasana Kikića, Saliha Žilića, Ahmeta Šiljića i još nekih), niti dovoditi u pitanje opravdanost obilježavanja nekih važnih događaja i datuma iz tog perioda kao što je u Gračanici 7. april, naprimjer.

Bosni i Bošnjacima je ionako dosta osporavanja i negiranja s mnogih strana.

Budući da su ovo krupna pitanja ne samo naše historiografije, već i aktuelne politike, odlučili smo da se obratimo nekolicini eminentnih bosanskih historičara, sociologa, filozofa, pravnika i politikologa sa zamolnicom da na stranicama ovog časopisa iznesu svoje viđenje ove problematike i pokušaju odgovoriti na sljedeća pitanja:

1. Bošnjaci u Drugom svjetskom ratu. Velika tema za kratak odgovor?

2. Jesu li partizani bili okupatori nekih mjesta u BiH? Uzmite primjer Gračanice.

3. Značajna imena, prije svega Bošnjaka i značajni događaji za BiH iz perioda Drugog svjetskog rata. Pustiti ih zaboravu ili obilježavati? Kako?

4. Šta ćemo sa Danom oslobođenja opštine koji smo obilježavali sve do agresije na BiH?

5. Politizacija historije i podjela Bošnjaka oko pitanja njihove sudbine i uloge u Drugom svjetskom ratu.

U ovom broju objavljujemo prilog dr. Omera Ibrahimagića, profesora Fakulteta političkih nauka u Sarajevu i sudije Ustavnog suda Federacije BiH.

